

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460526

19. De Divortiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61800)

peditur fieri, quàm factum resolvatur: unde quoque in dubio semper magis pro matrimonio semel contracto, quàm contra est pronuntiandum per *c. fin. de Sent. & re judic.*

§. VI.

Effectus hujus accusationis est rescissio matrimonii, impedimentò, quod obstat, legitime probatò. *c. consanguineos. 1. causà 35. §. 7.* Judex tamen, antequam divortii sententiam pronuntiat, omnes circumstantias, tam accusatoris, & testium, quàm conjugum diligenter expendet.

TITULUS XIX.

De Divortiis.

SUMMARIA.

1. Divortium quid nominis? 2. Quid rei? 3. Quotuplex? 4. Quae ejus origo? 5. Causa divortii quoad vinculum. 6. Usque 13. Causa divortii quoad thorum. 13. Divortii objectum. 14. Requiritur. 15. Et seqq. Effectus.

Post accusationem matrimonii, & legitimam allegati impedimenti probationem sequitur sententia *divortii*, quo de in praesenti.

§. I.

Divortium vel à diversitate mentium dictum est, vel quia in diversas partes eunt, qui distrahunt matrimonium. Text. in *l. 2. pr. ff. h. t. & l. 191. ff. de Verb. signif.*

§. II.

Synonymum Divortii est repudium: solent enim hæc duo promiscuè accipi, & passim confundi, ut in *l. 3. & 4. ff. h. t.* revera tamen differunt: siquidem divortium propriè consistit inter eos, qui jam actu matrimonium contraxerunt, repudium verò inter illos, qui solum sponsalia celebrarunt. Unde si sponsa recedat à sponso, dicitur repudiasse, non divortisse & uxor si recedat à viro, non propriè dicitur repudiasse, sed divortisse. *l. 101. §. 1. & d. l. 191. ff. de V. S. l. quidquid 48. ff. de R. J.*

§. III.

Definitur Divortium, quòd sit legitima mariti, & uxoris separatio. Colligitur ex *d. l. 101. §. 1. & l. 191. ff. de V. S.*

§. IV.

Dividitur Divortium in divortium quoad vinculum, & in divortium quoad thorum & cohabitationem. Divortium quoad vinculum contingit, si matrimonium quoad substantiam penitus & in perpetuum rescinditur, ita ut ad secunda vota transire liceat. Quoad thorum, seu cohabitationem divortium fieri dicitur, cum conversatio mutua conjugum ad tempus, vel nullà temporis habità ratione dissolvitur, salvo manente vinculo conjugali, ita ut altero vivente neutri liceat cum alio iterare nuptias.

§. V.

Causa efficiens divortii est vel remota, vel proxima.

Remota est jus, quo divortendi licentia, ac potestas tribuitur: quamvis enim eà mente, eaque animi destinatione matrimonium contrahatur, ut non nisi morte dirimatur, conjuges perpetuò usque ad finem vitæ sibi cohabitent, omniàque tam divina, quàm humana jura communia habeant, juxta *l. 1. ff. de Rit. nuptiarum*, jure tamen permissum esse, & ex justis causis licere divortium, quotidiana Ecclesiæ praxis ostendit.

Causa efficiens proxima divortii, sunt modi, quibus divortium tum quoad vinculum, tum quoad thorum & cohabitationem inducitur.

Divortium quoad vinculum inducitur primò, morte naturali alterutrius conjugis. *Ad Rom. 7. §. 2. & 1. ad Cor. 7. §. 39.* Secundò conversione infidelis ad fidem, si alter maneat infidelis, & fidei vel omninò nolit cohabitare, vel non sine gravi scandalo, & injuria fidei. *c. 7. & 8. h. t.* Tertiò solenni professione religionis emissà ante consummationem matrimonii. *cap. 7. de Convers. conjug. Tridentin.*

Y 3

s. ff.

sess. 24. de Matrim. can. 6. Quartè dispensatione S. Pontificis: cum enim in matrimonio rato tantum dispensare posse, cum communi docet Zoëli. *h. t. n. 9.* Quinto sententiâ Judicis, quâ conjugium propter aliquod impedimentum dirimens declaratur nullum, & conjuges separantur juxta *c. 3. h. t.*

7 Causæ, quibus *quoad thorum, & cohabitationem* divortium inducitur, sunt plures.

Prima est periculum animæ, ut si conjux conjugem sollicitet ad gravia peccata, puta hæresim, veneficium, aut sacrilegium; atque hac de causa etiam peti potest divortium, si alter conjugum post contractum matrimonium labatur in hæresim, vel apostasiam, ob maximum periculum perversionis: paradoxum namque est, cum heterodoxo vivere orthodoxum. *c. 2. 6. & 7. h. t. c. idololatris. causâ 28. q. 1. P. Engl. h. t. num. 20. & 22.*

8 Altera causa est periculum vitæ, & corporis. Hinc si alter conjugum incidat in morbum contagiosum, ex quo judicio Medicorum alteri periculum imminet, sanus ab illo separari poterit. Sanchez. *lib. 9. de Matr. disp. 24. n. 26. & seqq.* Similiter divortium, seu separatio conjugum fieri potest, si lævitas viri talis sit, ut uxor vel de vita, vel de alio gravi corporis malo periclitetur; nisi maritus sufficienter caveat de non offendendo, per pignora scilicet, aut fidejussores, vel si hæc non habeat per proprium juramentum, modò talis sit ejus persona, ut juramento ipsius, vel alii cautioni verisimiliter credi possit. Text. & DD. *in c. literas 13. de Restit. spoliat.*

9 Tertia & potissima causa divortii quoad thorum est alterius conjugis (sive mariti, sive uxoris) culpabile adulterium. *Matth. 5. & 32. & c. 19. & 9.* Ratio est: quia qui fidem conjugalem non servat, sed eandem perfecte frangit, carnem dividendo in alium, vel aliam, eidem meruò conjugale debitum,

& cohabitatio denegatur, arg. *c. pervenit. 7. de Furejur.*

Verum ut hoc ita se habeat, ita certis casibus fallit. Sic enim I. ob adulterium non dissolvitur matrimonium, si adulterium solum sit materiale, & sine culpa; veluti si uxor falsis probationibus persuasa, virum jam esse mortuum, vel propter legitimum impedimentum dirimens matrimonium esse separatum, alteri nuperit, & cum eo matrimonium consummaverit per *c. 1. & 5. causâ 34. q. 1.* vel si ab alio sub mariti specie cognoscatur, infamia, & ex errore credens esse proprium maritum. Sanch. *lib. 10. de Matrim. disp. 5. n. 17.* vel si vi sit oppressa, cui resistere non potuit per *c. 9. causâ 32. q. 5. l. 39. ff. Ad Leg. Jul. de Adult.* An etiam justus & gravis metus excuset à divortio, si propter illum conjux in adulterium consenserit? dissident DD. In praxi propter sententiam prælicè dubiam suadendum, ut conjux alter injuriam ex metu illatam condonet, nec propterea divortium petat.

II. Divortium ob adulterium peti non potest, si conjux conjugi ansam, aut licentiam adulterandi dederit. *c. 6. de eo, qui cogn. consang. uxor. sua.* Idque procedit, licet indirectè tantum causam adulterii dederit, puta injustè denegando debitum conjugale cum proximo incontinentiæ periculo. *c. si tu 24. causâ 27. q. 2.*

III. Cessat divortium ex causa adulterii, si conjux innocens nocenti injuriam, vel expressè condonet ex charitate, quod potest arg. *l. pen. C. de Pactis.* vel tacitè saltem remittat, quod tunc censetur factum, si nocentem in consortio suo retineat, osculis & amplexibus excipiat, vel post intellectum adulterium sponte iterum cum ea convalescat. P. Engel *h. t. n. 18.*

IV. Propter adulterium non conceditur divortium, si uterque conjux in eodem loco hæserit, & adulterium commiserit. *c. 4. & 8. h. t.*

h. t. c. 6. & 7. de Adulteriis. paria enim de-
 lecta quoad interesse partis, & si civiliter agi-
 tur, mutuâ compensatione tolluntur. *l. 30. ff. de
 Soluto matrim. l. 13. §. 5. ff. Ad Leg. Jul. de
 Adulsi.* Neque interest si ve delicta eodem tem-
 pore, si ve diversis temporibus sint commissa;
 modo videatur locus esse huic compensationi, si
 conjux prius innocens post latam sententiam
 divortii idem crimen commiserit. *Covar. de
 Matr. p. 2. c. 7. §. 6. & alii. Dissentit Sanchez
 lib. 10. de Matr. disp. 9. n. 30.*

§. VI.

Objectum divortii est matrimonium, quod
 ob impedimentum aliquod dirimens, aut de-
 lectum aliquod, aliâve defectum vel quoad
 vinculum, vel quoad thorum rescindi petitur.

§. VII.

Forma divortii sita est in debita matrimo-
 ni dissolutione; qualis ut sit, Judex præmissâ
 causæ legitima cognitione, & sufficienti pro-
 batione, conjuges separet, oportet: certissi-
 mum enim est, conjuges propria auctoritate
 divortium facere non posse, ut post alios sup-
 ponit *Henriquez lib. 11. de Matr. c. 8. n. 13.*
 ratione: quod nemo possit in sua causa jus
 sibi dicere. Exceptio habetur in *c. de illa 6.*
h. t. ubi docetur, ob hæresin, in quam lapsus
 est maritus, posse uxorem illum propriâ au-
 thoritate dimittere propter instans periculum
 perversionis. Num idem liceat ob notorium
 alterius conjugis adulterium? consule *Gon-
 zalez in c. 3. n. 8. h. t.*

§. VIII.

Effectus divortii alius est divortii quoad
 vinculum, alius divortii quoad thorum.

Divortium quoad vinculum rescindit vin-
 culum matrimonii, ita ut conjuges desinant
 esse conjuges, & liberè ad secunda vota
 transire, vel religionem alterâ parte invitâ
 intrare queant. Et propterea etiam dos ipsi
 mulieri, vel iis, quibus debetur, restituenda
 est, & bona dividenda sunt, quæ commu-

niter conjugibus durante matrimonio obve-
 nerunt. *c. 1. & 2. & ibi Interpp. de Donat.
 inter vir. & uxor.*

Divortium quoad thorum, seu cohabitatio-
 nem manente vinculo matrimonii liberat à
 debito conjugalis societatis, & conjuges se-
 parat quoad jus thori, & cohabitationis; hac
 tamen notabili differentiâ, quod separatio fa-
 cta ex causa adulterii sit perpetua, nisi conjux
 innocens ultrò velit reconciliari nocenti, *c. 4.
 h. t.* separatio autem ex aliis causis facta non sit
 perpetua, nisi per accidens, quatenus pericu-
 lum animæ aut corporis, ob quod sit separa-
 tio, semper durat. *P. Engl. h. t. n. 11.*

De causa hæresis specialiter dubitari solet; *17*
 an conjugi hæretico ad Ecclesiam, & fidem
 reverso uxor sit restituenda? *Textus in d. c. de
 illa 6. h. t.* distinguit: an mulier propriâ au-
 thoritate à viro divortierit, an verò judicio Ec-
 clesiæ fuerit separata? primo casu jubetur, vi-
 rum ab hæresi reversum recipere, non autem
 in secundo. Et huic distinctioni ita simplici-
 ter inhærendum autumat *Covar. de Matr. p.
 2. c. 7. §. 5. n. 8.* cum citatis. Alii verò cum
Gloss. in c. ult. de Convers. conjug. temper-
 rant eandem, asseruntque, quod uxor maritum
 etiam per judicium Ecclesiæ separatum, &
 postea ad Catholicam Religionem reversum
 recipere teneatur, nisi velit ingredi religio-
 nem, quod ipso etiam invito poterit juxta text.
 in *d. c. ult.* Quæ opinio multum æquitatis
 habet, sed prior videtur juri conformior.

Porro si divortium fiat ex causa adulterii, *18*
 tunc is, qui dedit causam divortio suo delictò,
 perdit dotem, aut donationem propter nuptias
 ita ut illa manere debeat penes innocentem. *c.
 plerumque 4. h. t. l. 8. §. 5. C. de Repud.* ita ta-
 men, ut si extent ex eodem vel alio matrimo-
 nio liberi legitimi, dos, & donatio propter
 nuptias quoad proprietatem servanda sit.
Novel. 117. c. 8. Sed de hoc alibi.